

Cal esperar que ens condemnin?

Les notícies aparegudes aquests darrers mesos semblen haver convertit una transició democràtica considerada fins ara com a "exemplar", en un procés més que qüestionable. El nostre país, a més, conegut per una aparent pau política que havia rebut fins i tot el qualificatiu d'*oasi*, ha esdevingut aquests darrers dies més aviat un fangar, on difícilment poden créixer amb força les virtuts que s'havien atribuït com a fet diferencial a la política catalana. La imatge resultant és indiscutible: la salut de la nostra democràcia empitjora a una velocitat desorbitada.

Però la magnitud d'aquesta crisi democràtica creix sobretot per la impunitat amb la que són rebudes les actuacions d'alguns responsables polítics, que per vies fins i tot increïbles d'imaginar, van sortint a la llum cada dia. Unes actituds que certament –tots ens ho hem dit una i altra vegada– són excepcions a la regla general de l'actitud de servei públic amb la que tants i tants ciutadans adquireixen el compromís de dedicar una part del seu temps a la política, és a dir, als altres.

Per molt que siguin una excepció, el seu més que aparent creixement en quantitat i en "qualitat", junt amb la sensació d'impunitat, han generat frustració i desmoralització en la ciutadania i han minat la credibilitat de les regles del joc de la democràcia. Però alhora la ràbia i la indignació han provocat una reacció més proactiva: des de la crida originària del 15M, la societat civil s'ha continuat mobilitzant per fer propostes i exigir canvis. També ho han fet altres actors socials, com alguns mitjans de comunicació. Propostes, totes elles, que han rebut el [recolzament](#), en forma de signatura, de molts ciutadans i també d'actors polítics. Un exemple n'és el [decàleg](#) de El Periódico sobre regeneració democràtica, que vaig signar el 12 de febrer.

Sens dubte, ens hem de felicitar per aquesta reacció proactiva. Però no podem oblidar que els principals actors dels que s'ha d'exigir una reacció clara, contundent i urgent són els actors polítics: els partits i totes i cadascuna de les persones que ocupen càrrecs electius o per designació.

I aquesta reacció ha de partir necessàriament de saber sumar a les obligacions que es deriven del propi ordenament jurídic i que per tant, són perseguibles en cas d'incompliment, les obligacions que provenen del que podríem anomenar l'ètica de la política.

Fa uns dies defensava en un article la necessitat d'un nou [contracte de servei públic](#) de tots els càrrecs polítics. Un contracte de servei públic que permetés recuperar la confiança perduda amb les institucions i els representants públics i que incorporés compromisos de transparència econòmica personal i col·lectiva, compromisos de qualitat i compromisos d'exemplaritat en l'activitat política i pública, a més, evidentment dels corresponents mecanismes de control i de sanció efectius que acabin amb la imatge d'impunitat.

Hem parlat molt del [paper de la justícia](#) en la persecució de la corrupció. De si els mitjans personals i materials dedicats a aquesta tasca permeten lluitar eficaçment i amb prou garanties contra la sensació d'impunitat d'aquestes conductes. La lentitud de la justícia ha estat fins i tot un argument més perquè alguns responsables polítics hagin recordat la prevalença de la presumpció d'innocència: si una imputació hagués de prevaldre sobre el principi d'innocència -afirmaven aquestes veus- i hagués de conduir a la separació del càrrec en qüestió, de les seves responsabilitats, la justícia hauria de ser molt més ràpida en esclarir els fets i les responsabilitats per poder "rehabilitar" ràpidament aquella persona en el seu rol en cas de no demostrar-se la seva culpabilitat. Mentre no sigui així - seguiria aquesta argumentació defensada per diversos responsables polítics-, la separació del càrrec ha de donar-se en tot cas en acabar la fase d'instrucció i sempre que es confirmi la seva inculpció.

És indiscutible que la crisi democràtica que vivim exigeix un esforç addicional per dotar dels mitjans personals i materials que garanteixin que la Justícia actua amb celeritat i contundència. Però la separació dels càrrecs públics en cas de presumpta corrupció pot fonamentar-se exclusivament en una adequada persecució d'aquestes conductes? Ha de basar-se únicament

en el contrast de l'actuació personal respecte les previsions del Codi penal?
Pot fonamentar-se exclusivament en el paper de la Justícia?

Crec sincerament que per la recuperació de la confiança en les nostres institucions i els representants públics, no n'hi ha prou amb perseguir eficaçment. Hem de considerar alhora el paper de l'ètica personal en la política. Un paper que és clau per la necessària regeneració política i democràtica. I perquè sigui així ha d'anar més enllà d'assumir, quan es confirmin, les possibles responsabilitats derivades de l'incompliment de l'ordenament jurídic.

Per això, el nou contracte de servei públic amb la ciutadania hauria de comportar la necessitat d'abandonar les responsabilitats públiques no tan sols en funció d'una condemna (o fins i tot d'una "inculpció" formal) sinó ja des del moment que hom té la certesa que una actuació pròpia ha menystingut els principis d'actuació ètics indestruïbles de la responsabilitat que s'exerceix. La responsabilitat comença a casa. Qui millor que un mateix per saber què si s'ha actuat èticament? O hem d'esperar que ens condemnin?